

„Chápu, že někteří učitelé a rodiče se budou obávat nákazy. Proto musí být dospělí i děti v maximální možné míře venku. Pokud budou uvnitř škol, musí dodržovat větší odstupy. A musí tu být i větší hygiena. A pokud budou děti jen trochu nemocné, musí zůstat doma.“

Dánsko se připravuje na znovuotevření MŠ a 1. stupně ZŠ po Velikonocích. Premiérka Mette Frederiksen se snaží uklidnit veřejnost (Česká škola), která je rozdělena v názoru, zda své děti do škol poslat.

Krátce

- **Podle prognózy by se školy mohly otevřít v druhé polovině května.** Pro otevření škol je podle ministra školství Roberta Plagy zásadní stanovení podmínek od ministerstva zdravotnictví – tedy třeba dostatek dezinfekce, roušek či teploměru. Jedním dechem ale dodává, že je předčasné mluvit o konkrétních opatřeních. Přesto se živě diskutuje o povinnosti nosit ve škole roušky nebo kontrolovat teplotu dětem a vyučujícím (Česká škola). Komentátor Martin Fendrych připomíná, že malé děti stěží dodrží disciplínu nesahat si na roušky (Aktualne.cz). Roušky, navíc doma vyrobené, nicméně poskytují omezenou ochranu, a to jen při pravidelném dodržování hygienických podmínek, připomíná přední český virolog Pavel Plevka (Deník N). Nalok se však právě ústenky staly předním tématem u otevírání škol, ilustruje také zájem učitelských spolků. „Rodiny by musely roušky denně prát, což nelze ohlídat. Problém by byl i u sociálně slabých rodin či v rodinách se špatnou hygienou. Mohlo by to vést k tomu, že by byly ze vzdělávání vyloučeny děti z rodin, které nejsou schopny zajistit denně čisté roušky,“ myslí si Petra Mazancová z Učitelské platformy. Ovšem za zásadní riziko, které ohrozí lidské životy a potažmo fungování vzdělávacího systému, považujeme nakažení starších pedagogů. V ČR je totiž 44 % učitelů v primárním a sekundárním vzdělávání starších 50 let (OECD). Jak tedy školy otevřít, a přitom mírnit nákazu a ochránit starší pedagogy? Řešením může být rozložení začátků vyučování pro různé třídy, jejich rozdělení do menších skupin nebo pokračování v izolaci starších kantorů. O tom hovořil analytik EDUinu Karel Gargulák (17:25, Rozhlas) a otázce se věnoval rovněž ředitel společnosti SCIO Ondřej Šteffl (FB).
- **Stát bez náhrady pozastavil programy bezplatných obědů pro potřebné děti.** Tisíce dětí dostávaly ještě před měsícem školní obědy zdarma. Nyní nedostávají nic. Oba dva projekty, které školní obědy zdarma zajišťují, totiž skončily v okamžiku, kdy se zavřely školy. Ministerstvo školství i Ministerstvo práce a sociálních věcí shodně tvrdí, že s uzavřením jídelen se nutně pozastavuje stravovací podpora žákům ze socioekonomicky znevýhodněných rodin. „Pro rodiny dětí zapojených v programech bezplatných obědů šlo o významnou pomoc, hlavně pokud mají dětí více. Jde o rodiny s minimálními příjmy, které jsou i za normální situace ohroženy finanční nouzí. Dospělí v těchto rodinách jsou často zcela bez úspor a stabilního zaměstnání, což znamená, jsou za současných podmínek ještě více než kdo jiný ohroženi propouštěním. Stát to vše ještě umocňuje zastavením podpory stravování. To může ohrožovat zdravý vývoj dětí, nemluvě o efektivitě jejich vzdělávání,“ říká analytik EDUinu Štěpán Kment. Přitom Velká Británie ukázala, že lze děti dál podporovat během krize, když ihned po uzavření škol rozvázala ředitelům ruce, aby mohli rodinám posílat potravinové vouchery.
- **Hana Košťálová: Čtení tříbí smysl pro nuance.** Není kniha jako kniha, říká známá odbornice na čtenářskou gramotnost. „Jsme nadprůměrní v počtu přečtených knih nebo v počtu knih v domácnosti. Ale testy čtenářské gramotnosti zkoumají, jak si s daným textem poradíte, jak mu rozumíte. Existují nějaké standardy čtenářské gramotnosti. Pokud žák nedosahuje určité úrovně, brání mu to pak v dospělosti normálně fungovat. A my máme v kategorii funkční negramotnosti poměrně velké procento žáků,“ říká Košťálová.
- **Pokud se maturity letos uskuteční, odborné školy budou zápasit s jejich termíny.** Profilová část maturit, také známá jako školní, má na gymnáziích podobu především žákem volených předmětů. Na středních odborných školách ale typicky spočívá v prokázání odborné znalosti. K přípravě na ni musí žáci využít nástrojů a zázemí, jaké doma nemají (Deník). Například u sklářských oborů jde o rytecké dílny nebo hutě. „Aby studenti mohli své práce obhájit podle termínu na konci května, a to podle velmi přísných pravidel, měli by v dílnách začít na konci dubna. Zatím ale nemáme přesnou informaci, kdy se školy otevrou,“ říká ředitel Střední uměleckoprůmyslové školy sklářské v Železném Brodě Jan Hásek. Problém se týká i řady dalších oborů.
- **Děti častěji volají na Linku bezpečí. Nezvládají karanténu s rodiči.** Podle dětské psycholožky Jany Divoké situaci nejhůře vnímají děti ze sociálně slabších rodin (iDnes). „Škola pro ně byla takovým úkrytem před rodiči, kteří jsou třeba drogově závislí a teď s nimi musí být doma, což je pro ně velice náročné,“ říká psycholožka. Kromě rodinných problémů mají děti strach i ze samotné nákazy, bolesti nebo lékaře. Loni vyhledaly z těchto důvodů pomoc pouhé čtyři děti, letos jich za stejné období linku kontaktovalo už 72.
- **Vydáváme již osmou aktualizaci seznamu zdrojů #UcitOnline. Nyní je přehlednější.** EDUin již týden po zavření škol připravil rozcestník rozcestníků, kde zpřístupnil desítky zdrojů pro distanční výuku učitelům. Většinu materiálů a pomůcek ale ocení i rodiče. V poslední aktualizaci představujeme deset kategorií, díky nimž můžete snadněji najít, co potřebujete pro své děti doma nebo ve virtuální třídě.

V souvislostech

ČESKO JAKO CHUDÝ PŘÍBUZNÝ? EVROPSKÉ ZEMĚ INVESTUJÍ DO TECHNIKY DĚTÍ I PŘIPRAVENOSTI ŠKOL

Pokud žáci nemají podmínky pro digitální vzdělávání, nebo nemají dovednosti, které by jim umožnily se na dálku vzdělávat, školy by jim měly zadávat práci tradiční formou. Tak Česká republika odpověděla v dotazníku pro Evropskou radu na otázku, jak podporuje učitele, žáky a rodiče. Mezi evropskými zeměmi tímto doporučením vyčnívá. Žádný jiný stát totiž nepředpokládá, že by nedostatek zdrojů nebo kompetence měly žáky z digitálního vzdělávání vyřadit. Vzhledem k překotnému vývoji boje s virem a pokračujícímu hledání exit strategy, je na místě se ptát, jak český vzdělávací systém připravuje své žáky pro případ, že by se distančně museli vzdělávat po delší dobu. Jak jsme informovali v minulém bEDUinu, nelze vyloučit uzavírání škol znovu po létě. Bez kvalitního plánování totiž roste riziko, že se dále zvýší nerovnosti v přístupu ke vzdělávání mezi zajištěnými a znevýhodněnými dětmi. Pojďme se ale nejdříve podívat, co dělají jinde.

Shromážděné odpovědi všech členských zemí osvětlují, jak se jednotlivé státy vypořádaly s uzavřením škol a jak při tom dokázaly podpořit své nejzranitelnější žáky. Právě schopnost podpořit ty nejslabší je známým východiskem nejlepších vzdělávacích systémů (OECD). Do vyrovnání podmínek mezi žáky v současnosti nejvíce investuje Itálie, která vyčlenila 75 milionů euro na podporu distančního vzdělávání, z čehož deset milionů poslala školám pro zlepšení jejich techniky, připojení k internetu či přístupnosti pro žáky s postižením a dalších 70 milionů přerozdělila mezi žáky na dostatečnou techniku pro dálkové učení. Litva nakoupila 15 tisíc tabletů a 20 tisíc notebooků a rozdala je za pomoci škol žákům z chudších rodin. Do technického vybavení, které umožňuje dětem ze sociálně slabších rodin učit se online, koordinovaně investovalo také Holandsko, Lucembursko nebo Rumunsko.

Bez výjimky každá země EU doporučuje školám nástroje pro učení nebo pro ně připravila zásady, jak dobře učit na dálku. V Česku takovému účelu slouží ministerský portál NaDálku. Odpovědi v dotazníku Evropské rady dávají nahlédnout i do netradičních řešení, kterými jednotlivé země učení na dálku podporují. Vídeňská radnice například nabízí bezplatné doučování starším žákům v němčině, matematice a angličtině. Pomáhají také telefonní operátoři, kteří v Maďarsku nebo Rakousku neúčtují mobilní data použitá ve vzdělávacích aplikacích. Rumunské ministerstvo školství ve spolupráci s neziskovým sektorem zřídilo linku psychologického poradenství nejen pro děti, ale rovněž pro jejich učitele a rodiče.

Během krize se také naplno projevuje digitální připravenost vzdělávacích systémů. Zatímco českým ředitelům na moderní technologie chybí finanční prostředky (Audit.Eduin) i pomocná ruka IT specialistů (Ondřej Neumajer), Estonsko, matador posledního kola testování žáků PISA, dnes spoléhá na již vybudovanou digitální infrastrukturu a rozšířené aplikace pro výuku (DW). V pobaltském státu ještě před krizí používalo digitální technologie na 95 % učitelů a internet má zavedený 99 % domácností (v ČR o 2 % méně). Ostatně, celá země je považována za nejvyspělejší digitální společnost (E-Estonia) na světě, kde úřady nebo volby probíhají plně online. Estonsko tak díky jednotné digitální politice obsadilo 1. místo mezi zeměmi EU ve studii o digitálním vzdělávání (Center for European Policy Studies, CEPS). Pro srovnání, Česko se z 27 zemí umístilo na 23. příčce. Autoři srovnání z CEPS mimo podfinancování upozornili na rozdíly v dovednostech českých učitelů při práci s moderními technologiemi.

Česko vypadá ve světle evropských investic do techniky a podpory žáků jako chudý příbuzný. Vybavit děti počítači nebo tablety se u nás jala v celostátním měřítku jen soukromá společnost Mironet. Naplno se také projevila decentralizace školského systému, když každý kraj poskytl ředitelům svých škol jinou míru pomoci (Srovnání EDUin). Měsíc po zavření bran škol ale nemusí být pozdě. Dobré příklady z jiných zemí nabízejí inspiraci, kterou ministerstvo školství spolu se zřizovateli škol mohou využít, když budou spolupracovat. Jejich hlavním cílem, stejně jako v dalších evropských zemích, by mělo být snížení dopadu na děti, pro něž je fyzická přítomnost ve škole jedinou smysluplnou vzdělávací příležitostí. A o tu bez kvalitního spojení přichází.

Štěpán Kment, analytik EDUin

POMOŽTE NÁM JAKO DÁRCE:

Každý dar umíme efektivně použít a proměnit ho v užitečnou informaci. Týden co týden připravujeme Beduin, píšeme a mluvíme o vzdělávání s cílem proměnit ho k lepšímu. Abychom v tom mohli pokračovat i nadále, potřebujeme Vaši podporu.

DAROVAT